

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

24 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Łochowski (przewodniczący)
SSN Krzysztof Grzesiowski (sprawozdawca)
SSN Kamil Zaradkiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 24 marca 2026 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej T.W. i M.G.
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 6 lipca 2022 r., I ACa 73/22,
w sprawie z powództwa T.W. i M.G.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie,

**uchyla zaskarżony wyrok w całości i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania,
pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Krzysztof Grzesiowski

Marcin Łochowski

Kamil Zaradkiewicz

(G.N.-J.)

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 20 października 2021 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił powództwo T.W. i M.W. przeciwko Bank S.A. w W. o ustalenie, że łącząca strony umowa kredytu jest nieważna.

2. Na skutek apelacji powodów Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z 6 lipca 2022 r. oddalił apelację (pkt 1) oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 2).

3. Z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy i zaakceptowanych przez Sąd Apelacyjny wynika, że 22 października 2008 r. powodowie zawarli z Bank1 S.A. w W. (obecnie Bank S.A.) umowę kredytu hipotecznego dla osób fizycznych waloryzowanego kursem CHF. Kredyt przeznaczony był na finansowanie przedpłat na poczet budowy i zakupu lokalu mieszkalnego (§ 1 ust. 1A umowy kredytu). Kwota kredytu została określona na 360 000 zł (§ 1 ust. 2 umowy kredytu). Walutą waloryzacji kredytu był frank szwajcarski (§ 1 ust. 3 umowy kredytu). Kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec 1 października 2008 r., według kursu kupna waluty z tabeli kursowej Bank1 S.A., wynosiła 171 706,57 CHF. Kwota ta miała charakter informacyjny i nie stanowiła zobowiązania banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu, mogła być różna od wskazanej kwoty (§ 1 ust. 3A umowy kredytu). Kwota kredytu wyrażona w CHF była określona na podstawie kursu kupna waluty CHF z tabeli kursowej Bank1 S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu (§ 7 pkt. 1 umowy kredytu). Oprocentowanie kredytu zostało określone jako zmienne, a na dzień zawarcia umowy wynosiło 3,93%; marża banku wynosiła 1% w stosunku rocznym (§ 1 ust. 8 umowy kredytu). Raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe miały być spłacane w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej Bank1 S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50 (§ 11 ust. 5 umowy kredytu).

4. W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy oddalił powództwo. W ocenie Sądu w odniesieniu do art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej: „pr.bank.”) w zw. z art. 353¹ i 58 k.c. umowa kredytu łącząca strony jest ważna i skuteczna, a wprowadzenie mechanizmu indeksacji mieściło się w granicach swobody umów. Zdaniem Sądu Okręgowego klauzule indeksacyjne

stanowiły jednak niedozwolone postanowienia umowne, kształtujące prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Klauzule te nie odwołują się bowiem do ustalanego w sposób obiektywny kursu CHF, ani do obiektywnych wskaźników, lecz pozwalają bankowi kształtować ten kurs w sposób dowolny, wedle swego uznania. Przyznanie bankowi prawa do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu indeksowanego kursem CHF przez wyznaczanie w tabelach kursowych kursu kupna oraz kursu sprzedaży franka szwajcarskiego oraz wysokości tzw. spreadu walutowego (różnicy między kursem sprzedaży i zakupu waluty obcej), przy pozbawieniu powodów jakiegokolwiek wpływu na to, bez wątpienia, zdaniem Sądu Okręgowego, narusza ich interesy i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami. Skutkiem uznania za abuzywne postanowień umownych dotyczących indeksacji jest konieczność ich pominięcia przy ustalaniu treści stosunku prawnego wiążącego konsumenta. W rezultacie Sąd pierwszej instancji przyjął, że łączący strony stosunek umowny nie przewiduje mechanizmu indeksacji, stanowiąc jedynie umowę kredytu, w której wysokość kredytu została ostatecznie i jednoznacznie określona w złotych polskich. W takiej sytuacji umowa powinna pozostać umową kredytu bez mechanizmu indeksacji – kredytem złotowym ze zmiennym oprocentowaniem opartym o stawkę LIBOR. W ocenie Sądu Okręgowego wyeliminowanie z umowy mechanizmu indeksacji nie powoduje zmiany charakteru zobowiązania, a jedynie prowadzi do zaprzestania indeksacji.

5. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powodów, choć nie podzielił oceny prawnej Sądu pierwszej instancji, że po wyeliminowaniu nieuczciwego mechanizmu waloryzacji do CHF umowa w dalszym ciągu wiąże strony jako umowa kredytu w walucie polskiej z oprocentowaniem LIBOR. Zdaniem Sądu Apelacyjnego umowa kredytu jest ważna pomimo abuzywności klauzul indeksacyjnych. W ocenie tego Sądu, jeśli kredyt bez waloryzacji miałby być kredytem w walucie krajowej (złotowym), to ze stawką oprocentowania dotyczącą PLN, a nie CHF. Po usunięciu z umowy mechanizmu indeksacji, kredyt nie wykazuje bowiem żadnych związków z obcą walutą, poza wskaźnikiem oprocentowania, który może być zastosowany tylko wtedy, gdy taki związek istnieje. Umowa kredytu złotowego z oprocentowaniem LIBOR to, według Sądu Apelacyjnego, umowa hybrydowa, bowiem kredyt udzielony

w jednej walucie oprocentowany jest stawką dedykowaną i mającą zastosowanie wyłącznie do innej. Nie jest to ani kredyt złotowy, ani walutowy, ani indeksowany czy denominowany, tylko produkt nieznany na rynku bankowym. W ocenie Sądu Apelacyjnego wprowadzenie do umowy klauzul abuzywnych nie jest przesłanką nieważności całej umowy kredytu.

6. Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wnieśli powodowie, zaskarżając wyrok w całości, wnosząc m.in. o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Skarżący zarzucili zaskarżanemu wyrokowi naruszenie następujących przepisów prawa materialnego: art. 385¹ § 1 k.c.; art. 58 § 2 k.c. w zw. z § 1 ust. 3A, § 7 ust. 1 oraz § 11 ust. 5 umowy kredytu; art. 353¹ § 1 w zw. z art. 358¹ § 2 oraz art. 58 § 3 k.c.; art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 2 pkt 4 pr.bank.; art. 91 § 1 w zw. z art. 9 Konstytucji w zw. z art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w zw. z art. 5 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”) oraz pozostałymi przepisami tej dyrektywy w zw. z art. 385¹ § 1 i art. 58 k.c.; art. 91 § 1 w zw. z art. 9 Konstytucji w zw. z art. 267 TFUE w zw. z § 3 ust. 1 i 2 dyrektywy 93/13 (oraz pozostałymi przepisami tej dyrektywy) w zw. z art. 385¹ § 1 i art. 58 k.c.; art. 91 § 1 w zw. z art. 9 Konstytucji w zw. z art. 267 TFUE w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 (oraz pozostałymi przepisami tej dyrektywy) w zw. z art. 385¹ § 1 i art. 58 k.c.

7. Pozwany w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

8. Zasadniczym przedmiotem skargi kasacyjnej jest prawidłowość ustalenia przez Sąd Apelacyjny, że umowa kredytu indeksowanego kursem waluty obcej (CHF) po usunięciu niedozwolonych klauzul przeliczeniowych jest ważna i wiąże strony w pozostałym zakresie (art. 385¹ § 2 k.c.).

9. Trzeba podkreślić, że kwestia ta została już jednoznacznie wyjaśniona w uchwale składu całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (OSNC 2024, nr 12, poz. 118), która zgodnie z art. 87 § 1 ustawy z dnia

8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym ma moc zasady prawnej i wiąże inne składy Sądu Najwyższego.

10. Zgodnie z tym stanowiskiem w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, iż miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Zatem w razie niemożności ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

11. W przypadku umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego kursem waluty CHF, po wyeliminowaniu z niej klauzul przeliczeniowych (waloryzacyjnych), nie jest możliwe utrzymanie takiej umowy w mocy ani jako umowy kredytu walutowego w CHF, ani jako umowy kredytu w złotych polskich. Nie ma bowiem w takim przypadku, po wyeliminowaniu abuzywnego postanowienia przeliczeniowego, możliwości oznaczenia rozmiaru (wysokości) świadczeń stron.

12. Skoro Sądy obu instancji uznały, że postanowienia indeksacyjne umowy kredytu są abuzywne, to ocena dokonana przez Sąd Apelacyjny, że umowa jest ważna i wiąże strony w pozostałym zakresie jest błędna i narusza art. 385¹ § 2 k.c.

13. Należy podkreślić, że zgodnie z dyrektywą 93/13 działania sądu w razie stwierdzenia klauzuli abuzywnej mają mieć także charakter sankcyjny, ponieważ powinny osiągnąć skutek zniechęcający profesjonalnych kontrahentów do uwzględniania w umowach zawieranych z konsumentami nieuczciwych postanowień umownych. Taki skutek nie mógłby zostać osiągnięty, gdyby umowa mogła zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy przez wprowadzenie do umowy warunków uczciwych (zastąpienie stawki LIBOR stawką WIBOR lub bankowego kursu waluty obiektywnym kursem NBP). Kontrahent konsumenta niczym by bowiem nie ryzykował, narzucając nieuczciwe postanowienia umowne, skoro mógłby liczyć na to, że sąd uzupełni umowę przez wprowadzenie uczciwych warunków, które powinny być przez niego zaproponowane od początku (zob. wyroki SN: z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18; z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22).

14. Stąd modyfikacje umowy kredytu zaproponowane przez Sądy *meriti* należy uznać za sprzeczne z dyrektywą 93/13. Bank, mając świadomość braku realnej sankcji, mógłby w dalszym ciągu stosować nieuczciwe praktyki (oferować kredyty indeksowane lub denominowane w CHF) oraz abuzywne klauzule waloryzacyjne, bowiem wiedziałby, że jedyną sankcją byłoby zastąpienie niedozwolonych postanowień innymi, co pozostawałoby bez wpływu na ważność wadliwego stosunku prawnego. Taki wniosek wynika jednoznacznie z ugruntowanego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zgodnie z którym, gdyby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w umowach, takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13 (zob. wyroki: z 14 czerwca 2012 r., C-618/10, Banco Español de Crédito; z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, Árpád Kásler i Hajnalka Káslerné Rábai przeciwko OTP Jelzálogbank Zrt; z 26 marca 2019 r., C-70/17, Abanca Corporación Bancaria SA przeciwko Albertowi Garcíi Salamance Santosowi).

15. Trzeba przypomnieć, że zgodnie z dyrektywą 93/13 „ostatnie słowo” należy do konsumenta, który może jednak zdecydować o utrzymaniu umowy w zmodyfikowanym kształcie – po usunięciu z niej abuzywnych postanowień (zob. wyrok SN z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; wyrok TSUE z 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak i Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG w Wiedniu). Możliwość zapobiegnięcia nieważności umowy ma bowiem charakter ochronny względem konsumenta. Utrzymanie w mocy „odfrankowanej” umowy jest więc możliwe, ale wymaga wyraźnej lub dorozumianej zgody konsumenta. W okolicznościach sprawy powodowie od początku jednoznacznie kwestionowali ważność zawartej umowy kredytu i domagali się ustalenia jej nieważności. Stąd też – wbrew stanowisku Sądu Apelacyjnego – nie ma możliwości utrzymania tej umowy w mocy wbrew woli powodów.

16. W ustalonym stanie faktycznym, w którym kredytobiorca nie wyraził zgody na dalsze obowiązywanie umowy, umowa kredytu jest nieważna (art. 58 § 1 k.c.). W związku z powyższym zarzuty kasacyjne dotyczące naruszenia art. 358¹ § 2 k.c. oraz art. 58 k.c. okazały się zasadne.

17. W tym kontekście odnośnienie się do pozostałych zarzutów skargi kasacyjnej jest już zbędne.

18. Na zakończenie należy jeszcze wskazać, że skutek w postaci ponoszenia nieograniczonego ryzyka kursowego przez kredytobiorcę może powodować znaczną nierówność praw i obowiązków stron ze szkodą tylko po stronie konsumenta. W ocenie Sądu Najwyższego, gdyby rzeczywiście zostało należycie wyjaśnione znaczenie zmiany kursu waluty i ponoszonego ryzyka, to racjonalny kredytobiorca nie zdecydowałby się na kredyt powiązany z kursem waluty obcej w perspektywie jego spłacania przez kilkadziesiąt lat, chyba że z okoliczności sprawy wyraźnie wynikałoby co innego. Poza tym, gdyby bank zamierzał w wystarczający sposób poinformować kredytobiorcę o niebezpieczeństwach wynikających z długoterminowego kredytu powiązanego z kursem waluty obcej, to w ogóle nie proponowałby zawierania takich umów kredytu, zdając sobie sprawę jako profesjonalista, że umowa taka może zostać oceniona jako nieuczciwa z uwagi na obarczenie ryzykiem kursowym tylko słabszej strony stosunku prawnego (zob. wyrok SN z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18).

19. Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. uchylił wyrok w zaskarżonej części i przekazał w tym zakresie sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego (art. 108 § 2 k.p.c.).

Krzysztof Grzesiowski

Marcin Łochowski

Kamil Zaradkiewicz

(Ł.W.)

[SOP]